

ประสิทธิภาพของวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีลักษณะบังคับใน
อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982

นายสิทธิธานต์ สิทธิสุข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-583-019-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018891 147130430

EFFECTIVENESS OF COMPULSORY DISPUTE SETTLEMENT PROCEDURE
IN THE UNITED NATIONS CONVENTION ON THE LAW OF THE SEA 1982

Mr. Sittharn Sitthisook

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws
Department of Law
Graduate School
Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-583-019-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ประสิทธิภาพของวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีลักษณะบังคับใน
อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982

โดย

นายสิทธิธานต์ สิทธิสุข

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร บัจจุสานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

[Handwritten signature]

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Handwritten signature]

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์วิฑิต มันทาภรณ์)

[Handwritten signature]

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร บัจจุสานนท์)

[Handwritten signature]

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. อรุณ ภาณุพงศ์)

[Handwritten signature]

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุมพต สายสุนทร)

[Handwritten signature]

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. กมลินทร์ พิณจภูวาล)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบลิขสิทธิ์นี้เพียงแผ่นเดียว

สิทธิานต์ สิทธิสุข : ประสิทธิภาพของวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีลักษณะบังคับในอนุสัญญา

สหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 (EFFECTIVENESS OF COMPULSORY

DISPUTE SETTLEMENT PROCEDURE IN THE UNITED NATIONS CONVENTION ON

THE LAW OF THE SEA 1982) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร. ชุมพร บัจจสานนท์ , 232 หน้า.

ISBN 974-583-019-4

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของระบบวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีลักษณะบังคับตามที่ปรากฏในภาค 15 ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ว่าจะสามารถนำวิธีการดังกล่าวไปใช้ให้เกิดผลในการระงับข้อพิพาทในลักษณะต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ได้เพียงใด

จากการศึกษาพบว่าความยืดหยุ่นของวิธีการระงับข้อพิพาททั้งในแง่ของการกำหนดวิธีการเพื่อการระงับข้อพิพาท ซึ่งก็คือการเปิดกว้างสำหรับการเลือกวิธีการเพื่อการระงับข้อพิพาทที่มีลักษณะบังคับ การกำหนดให้มีวิธีการประนอมที่มีลักษณะบังคับ และการให้ใช้ศาลอนุญาโตตุลาการเป็น forum สำหรับการพิจารณาในกรณีที่มีการเลือก forum แตกต่างกันหรือคำประกาศที่ใช้บังคับอยู่ไม่ได้ครอบคลุมถึง และความยืดหยุ่นของวิธีการระงับข้อพิพาทในแง่ของขั้นตอนก่อนนำเรื่อง เข้าสู่การระงับข้อพิพาทในลักษณะบังคับ ซึ่งก็คือการกำหนดให้มีข้อจำกัดและข้อยกเว้นให้เลือก การกำหนดให้ต้องมีพันธกรณีในการแลกเปลี่ยนทัศนะ การพิจารณาว่ามีการใช้กระบวนการทางกฎหมายในทางที่ไม่ถูกต้องหรือไม่มีมูล เป็นความยืดหยุ่นที่ทำให้ระบบมีประสิทธิภาพ

เมื่อศึกษาถึงข้อจำกัดและข้อยกเว้นให้เลือกรู้พบว่า ข้อยกเว้นที่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดและข้อยกเว้นให้เลือกรู้ จะบั่นทอนประสิทธิภาพของวิธีการเนื่องจากจะมีผลทำให้ข้อพิพาทต่าง ๆ ที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้มากได้รับการยกเว้นจากวิธีดำเนินการภาคบังคับซึ่งมีการวินิจฉัยที่มีผลบังคับ

ดังนั้น จึงนำมาสู่ข้อสรุปที่ว่า ข้อจำกัดและข้อยกเว้นให้เลือกรู้จะมีผลทำให้ประสิทธิภาพในการบังคับใช้วิธีการระงับข้อพิพาทที่มีลักษณะบังคับในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 มีผลต่อยลดลง

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

c170749 : MAJOR LAW

KEY WORD: DISPUTE / SETTLEMENT / LAW OF THE SEA

SITTHARN SITTHISOOK : EFFECTIVENESS OF COMPULSORY DISPUTE
SETTLEMENT PROCEDURE IN THE UNITED NATIONS CONVENTION ON THE LAW OF
THE SEA 1982. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. CHUMPHORN PACHUSANOND ,
D.E.A. 232 pp. ISBN 974-583-019-4

The objective of this research is to study the effectiveness of compulsory dispute settlement procedure as stipulated in Part XV of the 1982 United Nations Convention on the Law of the Sea ,in order to evaluate whether the procedure can be applied to settle any dispute that may arise.

The effectiveness of the system is a result of the flexibility and acceptability of the procedure itself. There exist comprehensive choices of procedure ,encompassing a compulsory conciliation procedure and resort to an Arbitral Tribunal where parties to a dispute accept different fora, as well as limitations and exceptions , obligations to exchange views and preliminary proceedings.

However , it is also found that exceptions in limitations and optional exceptions make the procedure less effective because the types of disputes most likely to arise come under these exceptions.

Consequently, when the provisions of the 1982 United Nations Convention on the Law of the Sea are closely analyzed , one may reach a conclusion that the limitations and optional exceptions in the Convention will make the compulsory dispute settlement procedure in this Convention less effective.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์

ปีการศึกษา..... 2535

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่อาจสำเร็จลุล่วงไปได้ ถ้ามิได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ตลอดจนความกรุณาเป็นพิเศษของรองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร บัจจุสานนท์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ท่านอาจารย์ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เขียนในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างมาก แม้จะตระหนักดีว่าระยะเวลาที่ผู้เขียนจะต้องทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้แล้วเสร็จมีอยู่ไม่มากนัก ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างยิ่งที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำตักเตือนผู้เขียนในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ดีขึ้นกว่าเดิมเป็นอันมาก

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ วิจิต มันทาภรณ์ ที่รับเป็นประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. อรุณ ภาณุพงศ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นกว่าเดิม แม้กระนั้นก็ดี วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่อาจสำเร็จลุล่วงไปได้เช่นกันถ้าปราศจากความกรุณาให้คำแนะนำและวิจารณ์ของกรรมการวิทยานิพนธ์อีกสองท่านคือผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุมพต สายสุนทร และอาจารย์ ดร. กมลินทร์ พินิจภูวดล

ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนยังได้รับคำแนะนำที่เป็นแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์จากอาจารย์ ดร. เกรียงศักดิ์ กิตติชัยเสรี ซึ่งผู้เขียนต้องขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ของผู้เขียนเป็นอย่างมากที่คอยเป็นกำลังใจตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้สั่งสมวิชาความรู้ และขอขอบคุณ คุณพัชณี (ฉัตรแก้ว) ลิทธิสุข ที่ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนจนสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้วเสร็จ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ยังไม่สมบูรณ์ตามที่ผู้เขียนตั้งใจไว้ในตอนแรก อันเนื่องมาจากความไม่รู้คุณค่าของเวลาของผู้เขียนเอง แต่อย่างไรก็ตามผู้เขียนก็คาดหวังว่าข้อมูลบางประการอาจจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องนี้ได้บ้าง สำหรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ท้ายที่สุดนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณสุภทัย ฤทธิรักษ์ และคุณนทีธร มีชัย ผู้ให้ความช่วยเหลือในการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความตั้งใจเป็นอย่างดียิ่ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทหน้า	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. สมมุติฐานของวิทยานิพนธ์	5
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
4. วิธีการวิจัยและขอบเขตของการวิจัย	5
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 1 ความเป็นมาของวิธีการระงับข้อพิพาทในกฎหมายทะเล	8
1. การระงับข้อพิพาทในกฎหมายทะเลก่อนปี ค.ศ. 1982	8
1.1 การระงับข้อพิพาทในกฎหมายทะเลก่อนปี 1958	8
1.2 การระงับข้อพิพาทในกฎหมายทะเลตามอนุสัญญา กรุงเจนีวา ค.ศ. 1958	10
1.2.1 บทบัญญัติเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทใน อนุสัญญาว่าด้วยการประมงและการ อนุรักษ์ทรัพยากรมีชีวิตในทะเลหลวง และรูปแบบของการระงับข้อพิพาท	11
1.2.2 บทบัญญัติต่าง ๆ ในพิธีสารทางเลือก (Optional Protocol) และรูปแบบ ของการระงับข้อพิพาท	13

สารบัญ (ต่อ)

2. การระงับข้อพิพาทในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมาย	
ทะเล ค.ศ. 1982	15
2.1 เหตุผลในการกำหนดวิธีการระงับข้อพิพาทไว้ใน	
อนุสัญญาโดยเฉพาะ	16
2.2 วิธีการระงับข้อพิพาทในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วย	
กฎหมายทะเล ค.ศ. 1982	18
2.2.1 รูปแบบของการระงับข้อพิพาทโดยทั่วไป	19
2.2.1.1 การระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี	
โดยวิธีที่ระบุไว้ในมาตรา 33	
วรรคหนึ่ง ของกฎบัตรสหประชาชาติ	19
2.2.1.2 การระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี	
โดยวิธีที่คู่พิพาทตกลงกัน	28
2.2.2 รูปแบบของการระงับข้อพิพาทที่เสนอไว้	
ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมาย	
ทะเล ค.ศ. 1982	29
2.2.2.1 การระงับข้อพิพาทโดยวิธีการประนีประนอม	
ที่มีลักษณะบังคับ	29
2.2.2.2 การระงับข้อพิพาทโดยวิธีดำเนิน	
การภาคบังคับซึ่งมีการวินิจฉัย	
ที่มีผลบังคับ	32
2.2.2.2.1 ศาลกฎหมายทะเล	
ระหว่างประเทศ...	34

สารบัญ (ต่อ)

2.2.2.2.2 ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ.....	39
2.2.2.2.3 ศาลอนุญาโตตุลาการ .	41
2.2.2.2.4 ศาลอนุญาโตตุลาการพิเศษ.....	42
บทที่ 2 ความยืดหยุ่นที่มีผลต่อประสิทธิภาพของวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีลักษณะบังคับ.....	46
1. ความยืดหยุ่นในการกำหนดวิธีการเพื่อการระงับข้อพิพาทที่มีลักษณะบังคับ.....	47
1.1 การเปิดกว้างสำหรับการเลือกวิธีการเพื่อการระงับข้อพิพาทที่มีลักษณะบังคับ.....	47
1.2 การกำหนดให้มีวิธีการประนีประนอมที่มีลักษณะบังคับ.....	51
1.3 การให้ใช้วิธีอนุญาโตตุลาการเป็น forum สำหรับการพิจารณากรณีที่มีการเลือก forum แตกต่างกันหรือคาบระภาคที่ใช้บังคับอยู่ไม่ได้ครอบคลุมถึง.....	55
2. ความยืดหยุ่นในขั้นตอนก่อนหน้าเรื่อง เข้าสู่การระงับข้อพิพาทในลักษณะบังคับ.....	58
2.1 การกำหนดให้มีข้อจำกัดและข้อยกเว้นให้เลือก.....	58
2.2 การกำหนดให้ต้องมีพันธกรณีในการแลกเปลี่ยนทัศนะ.....	62
2.3 การพิจารณาว่ามีการใช้กระบวนการทางกฎหมายในทางที่ไม่ถูกต้องหรือไม่มีมูล.....	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 3 ผลของข้อจำกัดที่มีต่อประสิทธิภาพของวิธีการระงับข้อพิพาท ที่มีลักษณะบังคับ	68
1. ข้อพิพาทเกี่ยวกับเสรีภาพและสิทธิในการใช้ทะเล	71
1.1 สารระขอข่ายของบทบัญญัติ	71
1.2 กลไกการปรับใช้	73
2. ข้อพิพาทเกี่ยวกับการคุ้มครองและการรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล	74
2.1 สารระขอข่ายของบทบัญญัติ	74
2.2 กลไกการปรับใช้	76
3. ข้อพิพาทเกี่ยวกับการวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเล	77
3.1 สารระขอข่ายของบทบัญญัติ	77
3.2 กลไกการปรับใช้	85
3.2.1 ข้อพิพาทที่ได้รับการยกเว้นจากวิธีดำเนินการ ภาคบังคับซึ่งมีการวินิจฉัยที่มีผลบังคับ	86
3.2.2 ข้อพิพาทที่ได้รับการระงับด้วยการประนอมตาม ภาคผนวก 5 ตอน 2	86
3.2.3 ข้อพิพาทที่อยู่ภายใต้วิธีดำเนินการภาคบังคับ ซึ่งมีการวินิจฉัยที่มีผลบังคับ	87
4. ข้อพิพาทเกี่ยวกับการประมง	88
4.1 สารระขอข่ายของบทบัญญัติ	88
4.2 กลไกการปรับใช้	93
4.2.1 ข้อพิพาทที่ได้รับการยกเว้นจากวิธีดำเนินการ ภาคบังคับซึ่งมีการวินิจฉัยที่มีผลบังคับ	93
4.2.2 ข้อพิพาทที่ได้รับการระงับด้วยการประนอมตาม ภาคผนวก 5 ตอน 2	94
4.2.3 ข้อพิพาทที่อยู่ภายใต้วิธีดำเนินการภาคบังคับซึ่งมี การวินิจฉัยที่มีผลบังคับ	95

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4 ผลของข้อยกเว้นให้เลือกรูปแบบที่มีต่อประสิทธิภาพของวิธีการระงับข้อพิพาท ที่มีลักษณะบังคับ	97
1. ข้อพิพาทเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเล	101
1.1 สารระของชายของบทบัญญัติ	101
1.2 กลไกการปรับใช้	107
1.2.1 การกำหนดเวลา	108
1.2.2 การเกี่ยวข้องกับข้อพิพาทหรือสิทธิอื่น ๆ	113
2. ข้อพิพาทเกี่ยวกับกิจกรรมทางทหารและกิจกรรมในการบังคับใช้ กฎหมาย	114
2.1 สารระขอชายของบทบัญญัติ	114
2.2 กลไกการปรับใช้	119
2.2.1 การปรับใช้กับข้อพิพาทเกี่ยวกับกิจกรรมทหาร	119
2.2.2 การปรับใช้กับข้อพิพาทเกี่ยวกับกิจกรรมในการ บังคับใช้กฎหมาย	120
3. ข้อพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ กำลังใช้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยกฎบัตรสหประชาชาติ	123
3.1 สารระขอชายของบทบัญญัติ	123
3.1.1 การยกเว้นที่ไม่เด็ดขาด	126
3.1.2 เกณฑ์การพิจารณาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของ คณะมนตรีความมั่นคง	126
3.2 กลไกการปรับใช้	127

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	131
1. การประเมินประสิทธิภาพของวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีลักษณะ บังคับในภาพรวม	131
2. การประเมินบทบัญญัติภาค 15 โดยพิจารณาจากคดีระหว่าง ประเทศที่เกิดขึ้น	139
 บรรณานุกรม	 154
 ภาคผนวก	 163
 ประวัติผู้เขียน	 232